

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ

ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ

«Διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων δανείων, μισθολογικές ρυθμίσεις και άλλες επείγουσες διατάξεις εφαρμογής της συμφωνίας δημοσιονομικών στόχων και διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων»

I. Γενικές Παρατηρήσεις

A. Το υπό συζήτηση και ψήφιση νομοσχέδιο, το οποίο κατατέθηκε στη Βουλή των Ελλήνων την 12.12.2015 και χαρακτηρίστηκε από την Κυβέρνηση ως κατεπείγον, όπως διαμορφώθηκε κατά την κοινή συνεδρίαση των Διαρκών Επιτροπών Οικονομικών Υποθέσεων και Παραγωγής και Εμπορίου, αποτελείται από επτά (7) Κεφάλαια και σαράντα έξι (46) άρθρα.

Με τις διατάξεις του κεφαλαίου Α' (άρθρα 1-6) ρυθμίζονται ζητήματα αρμοδιότητας του υπουργείου Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού. Συγκεκριμένως, με τα άρθρα 1 έως 3 θεσπίζονται ρυθμίσεις για τη δημιουργία δευτερογενούς αγοράς μη εξυπηρετούμενων τραπεζικών δανείων με σκοπό, αφενός, την άμεση ενίσχυση της ρευστότητας των πιστωτικών ιδρυμάτων και, αφετέρου, την παροχή ευχέρειας στους δανειολήπτες να ρυθμίσουν την εξόφληση των οφειλών τους εκ των ανωτέρω δανείων με ευνοϊκό τρόπο. Στο πλαίσιο αυτό, ρυθμίζονται ζητήματα που αφορούν στην αδειοδότηση και την εποπτεία των εταιρειών διαχείρισης απαιτήσεων από μη εξυπηρετούμενα δάνεια και των εταιρειών μεταβίβασης απαιτήσεων από μη εξυπηρετούμενα δάνεια από την Τράπεζα της Ελλάδος (άρθρο 1). Θεσπίζονται διατάξεις που αφορούν την ανάθεση της διαχείρισης απαιτήσεων από συμβάσεις μη εξυπηρετούμενων δανείων και πιστώσεων σε εταιρείες διαχείρισης απαιτήσεων από μη εξυπηρετούμενα δάνεια και, μεταξύ άλλων, το πε-

ριεχόμενο και ο τύπος της σύμβασης ανάθεσης, ζητήματα ενεργητικής και παθητικής νομιμοποίησης στις σχετικές δίκες και λοιπά ζητήματα (άρθρο 2). Ρυθμίζονται ο τύπος και η διαδικασία των συμβάσεων πώλησης και μεταβίβασης απαιτήσεων από μη εξυπηρετούμενα δάνεια ή πιστώσεις προς εταιρείες μεταβίβασης απαιτήσεων ή προς πιστωτικά ή χρηματοδοτικά ιδρύματα, ζητήματα καταχώρισης περιληψής των σχετικών συμβάσεων στο δημόσιο βιβλίο του άρθρου 3 του ν.2844/2000 καθώς και των τυχόν ασφαλειών των μεταβιβαζόμενων απαιτήσεων, ορίζεται ότι δεν επιτρέπεται η καταπιστευτική μεταβίβαση απαιτήσεων, καθώς και η χειροτέρευση της ουσιαστικής και δικονομικής θέσης του οφειλέτη και του εγγυητή των απαιτήσεων. Επίσης, προβλέπεται η αναστολή εφαρμογής των προτεινόμενων διατάξεων ως προς τη μεταβίβαση απαιτήσεων από συγκεκριμένες κατηγορίες δανείων και πιστώσεων, μέχρι τη θέσπιση ειδικότερου πλαισίου που θα διέπει τη μεταβίβασή τους (άρθρο 3).

Περαιτέρω, διευκρινίζεται (άρθρο 4 παρ. 1) ότι η καταχώριση στο «Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων» (Κ.Η.Μ.Δ.Σ., άρθρου 11 του ν. 4013/2011) «των προκηρύξεων, διακηρύξεων, αποφάσεων ανάθεσης ή κατακύρωσης και των συμβάσεων» δεν αποτελεί συστατικό τύπο των εν λόγω πράξεων. Η καταχώριση αυτή σκοπό έχει «τη συλλογή, επεξεργασία και δημοσιοποίηση στοιχείων, που αφορούν στις δημόσιες συμβάσεις οι οποίες συνάπτονται γραπτώς, με ηλεκτρονικό μέσο ή προφορικώς, μεταξύ των φορέων του δημόσιου τομέα, (...) και τρίτων, με αντικείμενο την εκτέλεση έργων, την προμήθεια αγαθών ή την παροχή υπηρεσιών σε όλα τα στάδια ανάθεσης και εκτέλεσης τους ανεξαρτήτως διαδικασίας ανάθεσης» (άρθρο 11 παρ. 1 ν. 4013/2011). Προβλέπεται, εξ άλλου, ότι η μη καταχώριση στο Κ.Η.Μ.Δ.Σ., μέχρι 31-1-2016, στοιχείων που αφορούν δημόσιες συμβάσεις εφαρμογής ευρωπαϊκών προγραμμάτων, πριν από την εκτέλεσή τους, «δεν επηρεάζει τη νομιμότητα, την κανονικότητα και την επιλεξιμότητα των σχετικών δαπανών» (άρθρο 4 παρ. 2). Επίσης, μετατίθεται, στις 29-2-2016, η έναρξη της ισχύος των διατάξεων του Μέρους Β' του ν. 4281/2014 («Κανόνες σύναψης δημόσιων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών») (άρθρο 5) και ρυθμίζονται (άρθρο 6) ζητήματα από την εφαρμογή του ν. 4314/2014, ο οποίος διέπει (άρθρο 2 νόμου) «προγράμματα που περιλαμβάνονται στο Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (Ε.Σ.Π.Α.) της περιόδου 2014 - 2020 και χρηματοδοτούνται από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (Ε.Δ.Ε.Τ.)».

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Β' (άρθρα 7 έως 36) εισάγεται, ιδίως, νέο σύστημα μισθολογικής κατάταξης, καθώς και μισθολογικής εξέλιξης και αποδοχών των δημοσίων υπαλλήλων και των υπαλλήλων που υπηρετούν με

σχέση ιδιωτικού δικαίου αορίστου και ορισμένου χρόνου του Δημοσίου, των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) πρώτου και δεύτερου βαθμού, των νομικών προσώπων δημοσίου (Ν.Π.Δ.Δ) και ιδιωτικού δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.), καθώς και των Δ.Ε.Κ.Ο. του κεφ. Α΄ του ν. 3429/2005.

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Γ΄ (άρθρα 37-40) ρυθμίζονται ζητήματα από την εφαρμογή του ν. 4310/2014, ο οποίος αφορά την «προαγωγή της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας» (άρθρο 1 του εν λόγω νόμου). Ειδικότερα, διευκρινίζεται ότι πράξεις, δράσεις και έργα στους τομείς Έρευνας, Τεχνολογικής Ανάπτυξης και Καινοτομίας (Ε.Τ.Α.Κ.), συγχρηματοδοτούμενα στο πλαίσιο των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του Ε.Σ.Π.Α. 2014-2020, εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ως άνω ν. 4314/2014 (άρθρο 37), επανακαθορίζεται το πλαίσιο της δημόσιας χρηματοδότησης μέσω σχετικών προκηρύξεων και δημόσιων προσκλήσεων για την υποβολή προτάσεων (άρθρο 38), καθώς και της αξιολόγησης των προτάσεων και της υποβολής σχετικών ενστάσεων (άρθρο 39), και καταργούνται εξαιρέσεις από το πεδίο εφαρμογής του Μέρους Β΄ του ν. 4281/2014 (άρθρο 40).

Οι διατάξεις του Κεφαλαίου Δ΄ (άρθρο 41) εισάγουν «μηχανισμό αυτόματης επιστροφής» (claw back) για τη νοσοκομειακή φαρμακευτική δαπάνη.

Οι διατάξεις του Κεφαλαίου Ε΄ (άρθρο 42) αφορούν ζητήματα οινοποιίας, ιδίως, παραγωγής τοπικού οίνου, με «προστατευόμενη Γεωγραφική Ένδειξη-Π.Γ.Ε.».

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου ΣΤ΄ φέρονται προς κύρωση η από 9.12.2015 Συμφωνία Τροποποίησης Διατάξεων της Σύμβασης Παραχώρησης του Έργου της Μελέτης, Κατασκευής, Χρηματοδότησης, Λειτουργίας, Συντήρησης και Εκμετάλλευσης του Αυτοκινητοδρόμου «Κόρινθος - Τρίπολη - Καλαμάτα και Κλάδος Λεύκτρο – Σπάρτη», η οποία είχε κυρωθεί με τον ν. 3559/2007, και η από 19.12.2013 Συμφωνία Τροποποίησης Διατάξεων της από 28.11.2013 Συμφωνίας Τροποποίησης Διατάξεων της Σύμβασης Παραχώρησης του Έργου της Μελέτης, Κατασκευής, Χρηματοδότησης, Λειτουργίας, Συντήρησης και Εκμετάλλευσης του Αυτοκινητοδρόμου Κεντρικής Ελλάδος (Ε65), η οποία είχε κυρωθεί με τον ν. 3597/2007 (άρθρα 43 και 44). Επίσης τροποποιούνται διατάξεις του ν. 4335/2015 ως προς τη χρηματοδότηση του Ταμείου Εξυγίανσης από το Σκέλος Κάλυψης Καταθέσεων του ΤΕΚΕ (άρθρο 45).

Τέλος, με το Κεφάλαιο Ζ΄ (άρθρο 46) ορίζεται η έναρξη ισχύος του παρόντος.

Β. Επισημαίνεται, συναφώς, ότι, επειδή οι διατάξεις των άρθρων 1 έως 3 του νομοσχεδίου αφορούν την Τράπεζα της Ελλάδος και θεσπίζουν κανόνες εφαρμοστέους σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που δύνανται να επηρεάσουν ουσιαστικά τη σταθερότητα των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και αγορών, πρέπει, συμφώνως προς τα άρθρα 127 παρ. 4 και 282 παρ. 5 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς επίσης και προς το άρθρο 2 παρ. 1 της Απόφασης 98/415/ΕΚ του Συμβουλίου της 29ης Ιουνίου 1998, να ζητηθεί η γνώμη της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (βλ., σχετικώς, και την από 12-11-2015 Γνώμη της ΕΚΤ ως προς τη ρύθμιση των εταιρειών εξαγοράς πιστώσεων, επί αντιστοίχου περιεχομένου ρυθμίσεων που αφορούν στην Κύπρο).

II. Παρατηρήσεις επί των άρθρων

1. Επί του άρθρου 1 παρ. 2 (β) και (γ)

Με τις προτεινόμενες ρυθμίσεις ορίζεται ότι η αίτηση χορήγησης άδειας στις ανώνυμες εταιρείες της παρ. 1 του άρθρου 1 του προτεινόμενου νομοσχεδίου πρέπει να συνοδεύεται, μεταξύ άλλων, από «β) την ταυτότητα των άμεσων ή/και έμμεσων μετόχων, την ταυτότητα των προσώπων τα οποία έχουν ειδικές συμμετοχές και το ποσό της συμμετοχής αυτών ή σε περίπτωση που δεν κατέχονται ειδικές συμμετοχές, την ταυτότητα των μετόχων με συμμετοχή δέκα τοις εκατό (10%) ή περισσότερη έκαστου, γ) την ταυτότητα των συμβούλων».

Δεδομένου ότι το προτεινόμενο νομοσχέδιο δεν περιλαμβάνει ορισμό των εννοιών «άμεσος» και «έμμεσος» μέτοχος, καθώς και της έννοιας «ειδική συμμετοχή», θα ήταν, ενδεχομένως, σκόπιμο, η προτεινόμενη διάταξη να αναδιατυπωθεί ως εξής:

«β) την ταυτότητα των προσώπων που συμμετέχουν άμεσα ή έμμεσα στην αιτούσα ανώνυμη εταιρεία ή τα οποία, δυνάμει διατάξεων του καταστατικού της αιτούσας ανώνυμης εταιρείας ή δυνάμει συμφωνίας μετόχων, διαθέτουν ειδικά δικαιώματα στην διοίκηση και διαχείριση της αιτούσας εταιρείας, καθώς και την ταυτότητα των μετόχων με συμμετοχή στο μετοχικό κεφάλαιο της αιτούσας εταιρείας 10% ή μεγαλύτερη». Άλλως, οι ανωτέρω έννοιες θα πρέπει να προσδιορισθούν κατ' αναφορά προς τα άρθρα 3 και 14 του ν. 4261/2014.

Επίσης, θα πρέπει να προσδιορισθεί, για λόγους σαφήνειας, εάν ως σύμβουλοι νοούνται τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου ή οι οικονομικοί ή νομικοί ή άλλοι σύμβουλοι, οι οποίοι θα αναλάβουν τη διαχείριση των απαιτήσεων.

2. Επί του άρθρου 3 παρ. 3

Με την προτεινόμενη παράγραφο 3 ορίζεται ότι αναγκαία προϋπόθεση για να προσφερθούν προς πώληση απαιτήσεις από συμβάσεις δανείων και πιστώσεων που έχουν καθυστέρηση μεγαλύτερη των ενενήντα ημερών, «είναι να έχει προσκληθεί με εξώδικη πρόσκληση ο δανειολήπτης και ο εγγυητής εντός δώδεκα (12) μηνών προ της προσφοράς να ρυθμίσει ή διακανονίσει τις οφειλές του».

Επισημαίνεται ότι από τη διατύπωση της προτεινόμενης διάταξης δεν καθίσταται σαφές αν καταλαμβάνονται και εξώδικες προσκλήσεις που έχουν λάβει χώρα πριν από την έναρξη ισχύος του νομοσχεδίου. Ορθότερο θα ήταν να γίνει δεκτό ότι η προτεινόμενη διάταξη καταλαμβάνει προσκλήσεις που, είτε θα λάβουν χώρα μετά την έναρξη ισχύος του νομοσχεδίου, είτε για τις οποίες, κατά την έναρξη ισχύος του νομοσχεδίου, απομένει εύλογος χρόνος έως την παρέλευση του δωδεκαμήνου από την επίδοσή τους, διότι, σε διαφορετική περίπτωση, ο δανειολήπτης μπορεί να υποστεί συνέπειες για τη μη ανταπόκρισή του στην πρόσκληση ρύθμισης ή διακανονισμού της οφειλής του, τις οποίες ήταν αδύνατο να γνωρίζει κατά τον χρόνο παρέλευσης του δωδεκαμήνου από τη σχετική πρόσκληση, δεδομένου ότι οι προτεινόμενες διατάξεις δεν θα βρισκόνταν σε ισχύ κατά τον χρόνο αυτό.

3. Επί του άρθρου 3 παρ. 4

Με την προτεινόμενη παράγραφο 4 ορίζεται, μεταξύ άλλων, ότι τυχόν συμφωνίες μεταξύ μεταβιβάζοντος πιστωτικού ιδρύματος (ή εταιρείας ειδικού σκοπού του άρθρου 10 του ν. 3156/2003) και δανειοληπτών περί ανεκχώρητου των μεταξύ τους απαιτήσεων, δεν αντιτάσσονται στον εκδοχέα.

Συμφώνως προς το άρθρο 466 του Αστικού Κώδικα, «δεν μπορεί να εκχωρηθεί απαίτηση, αν δανειστής και οφειλέτης συμφώνησαν το ανεκχώρητο. Αλλά απέναντι στον εκδοχέα ο οφειλέτης δεν μπορεί να επικαλεστεί τέτοια συμφωνία, αν ο εκδοχέας απέκτησε την απαίτηση στηριζόμενος σε έγγραφο που δεν περιείχε για το ανεκχώρητο». Επισημαίνεται, συναφώς, ότι, στο μέτρο που η προτεινόμενη ρύθμιση παρεκκλίνει από την ανωτέρω διάταξη του Αστικού Κώδικα και συνιστά παρέμβαση σε υφιστάμενες συμβατικές σχέσεις μεταξύ πιστωτικών ιδρυμάτων και δανειοληπτών, θίγει την αρχή της ελευθερίας των συμβάσεων, η οποία συνιστά ειδικότερη εκδήλωση της αρχής της οικονομικής και επιχειρηματικής ελευθερίας (άρθρο 5 παρ. 1 και 106 παρ. 2 του Συντάγματος). Όπως δε έχει κριθεί συναφώς, «με την ελευθερία των συμβάσεων, δεν συμβιβάζεται, καταρχήν, μεταγενέστερη επέμβαση του νομοθέτη, περιοριστική της ελευθερίας αυτής, εκτός από τις περιπτώσεις κατά τις οποίες η ελευθερία των συμβάσεων προσβάλλει τα δικαιώματα των

άλλων ή ασκείται κατά παραβίαση του Συντάγματος ή ενέχει προσβολή των χρηστών ηθών, καθώς επίσης και κατά τις περιπτώσεις που ασκείται προς βλάβη της εθνικής οικονομίας (άρθρα 5 παρ. 1, 25 παρ. 3 και 106 παρ. 2 του Συντάγματος)» (ΑΠ 1465/2001, ΕλλΔνη 2003, σελ. 986).

4. Επί του άρθρου 3 παρ. 5

Με την προτεινόμενη παράγραφο 5 ορίζεται ότι «Απαραίτητη είναι η καταχώριση της σύμβασης αυτής [πώλησης και μεταβίβασης απαιτήσεων από δάνεια ή πιστώσεις] στο δημόσιο βιβλίο του άρθρου 3 του ν. 2844/2000 σύμφωνα με τη διάταξη της παραγράφου 8 του άρθρου αυτού. Αναγγελία της καταχώρισης γίνεται προς τους οφειλέτες και τους εγγυητές, έστω και με κάθε πρόσφορο μέσο».

Παρατηρείται, συναφώς, ότι, εφόσον ήθελε κριθεί ότι η αναγγελία της καταχώρισης προς τους οφειλέτες και τους εγγυητές δεν έγινε «με πρόσφορο μέσο», θα πρέπει να γίνει δεκτό ότι η τυχόν εκ μέρους τους καταβολή προς το πιστωτικό ίδρυμα, τους ελευθερώνει ακόμη και αν γίνει μετά την καταχώριση στο ανωτέρω δημόσιο βιβλίο (πρβλ. άρθρα 11 παρ. 3, και 13 παρ. 2 τελευταίο εδάφιο του ν. 2844/2000). Σε κάθε περίπτωση, πάντως, σημειώνεται ότι οι λέξεις «έστω και», για λόγους νομοτεχνικής αρτιότητας, πρέπει να απαλειφθούν.

Επισημαίνεται, εξ άλλου, ότι το άρθρο 3 του ν. 2844/2000 δεν έχει παράγραφο 8.

5. Επί του άρθρου 5

Με το προς ψήφιση άρθρο αντικαθίστανται διατάξεις του άρθρου 37 του ν. 4320/2015, με τις οποίες τροποποιήθηκαν διατάξεις του Μέρους Β΄ του ν. 4281/2014, το οποίο τιτλοφορείται «Κανόνες σύναψης δημόσιων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών». Νομοτεχνικώς αρτιότερη θα ήταν η απευθείας αντικατάσταση ή τροποποίηση των διατάξεων του ν. 4281/2014.

6. Επί του άρθρου 7 παρ. 1 περ. ιβ), σε συνδυασμό με το άρθρο 22 παρ. 4

Στην προς ψήφιση διάταξη του άρθρου 7 παρ. 1 περ. ιβ) ορίζεται ότι στις μισθολογικές ρυθμίσεις του προτεινόμενου νομοσχεδίου υπάγεται «και το ειδικό επιστημονικό προσωπικό των Ανεξάρτητων Διοικητικών Αρχών (Α.Δ.Α.), της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, της Επιτροπής Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων». Περαιτέρω, κατά τη διάταξη της παρ. 4 του άρθρου 22, υπό τον τίτλο «Καθορισμός αποδοχών ειδικών κατηγοριών», ορίζεται, μεταξύ άλλων, ότι οι κάθε είδους αποδοχές και αποζημιώσεις «του ειδικού επιστημονικού προσωπικού του Συμβουλίου Οικονομικών Εμπειρογνομόνων

(Σ.Ο.Ε.)» καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών.

Επισημαίνεται, κατ' αρχάς, ότι αρμόδιος για τον καθορισμό του είδους και του ύψους των αποδοχών του ειδικού επιστημονικού προσωπικού των Ανεξάρτητων Διοικητικών Αρχών (Α.Δ.Α.), της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, καθώς και της Επιτροπής Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων είναι ο εθνικός νομοθέτης, ο οποίος οφείλει με τις σχετικές ρυθμίσεις του να διασφαλίζει την ανεξαρτησία και την εύρυθμη λειτουργία των Ανεξάρτητων Αρχών, και να διαμορφώνει, επομένως, τις εν γένει αποδοχές του ανωτέρω προσωπικού σε επίπεδο ανάλογο των κατεχόμενων θέσεων και των ασκούμενων καθηκόντων, ώστε να διαφυλάσσεται το κύρος των Ανεξάρτητων Αρχών και να επιτυγχάνεται η προσέλκυση νέου εξειδικευμένου και επιστημονικώς άριτου προσωπικού. Εξ άλλου, το ειδικό επιστημονικό προσωπικό καταλαμβάνει οργανικές θέσεις με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου, κατά το άρθρο 103 παρ. 3 περ. α' του Συντάγματος, και καλύπτει πάγιες και διαρκείς ανάγκες, οι οποίες εξυπηρετούνται από τις ειδικές γνώσεις του. Ως εκ τούτου, πρέπει να απολαύει, κατά το Σύνταγμα, ειδικών εγγυήσεων (βλ. και Κ Μπακογιάννη, Η συνταγματική κατοχύρωση των ειδικών επιστημόνων της δημόσιας διοίκησης, σε Κράτος, Νόμος, Διοίκηση, Σύμμεικτα Επ. Σπηλιωτόπουλου, 2000, σελ. 413).

Συμφώνως προς πρόσφατη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας [ΣτΕ (Ολ) 3404-6/2014], «ο νομοθέτης, ή η κανονιστικώς δρώσα Διοίκηση, κατ' εξουσιοδότηση τυπικού νόμου, υποχρεούται να θεσπίσει βασικούς μισθούς και εν γένει αποδοχές του ειδικού επιστημονικού προσωπικού (...), οι οποίες, ως εκ του ύψους τους, να εξασφαλίζουν επαρκές επίπεδο διαβίωσης, επίπεδο, δηλαδή, ανάλογο του λειτουργήματος των συγκεκριμένων επιστημόνων, των απαιτούμενων για τις θέσεις τους προσόντων και των αυξημένων ευθυνών και καθηκόντων τους. Βεβαίως, ο νομοθέτης διαθέτει, καταρχήν, ευρύ περιθώριο εκτίμησης κατά τη διαμόρφωση των αποδοχών, οφείλει δε, πάντως, να καθορίσει αυτές εντός των ορίων της ακολουθούμενης δημοσιονομικής πολιτικής, συνεκτιμώντας και την εξέλιξη των οικονομικών εν γένει συνθηκών καθώς και το γενικότερο κόστος διαβίωσης στη Χώρα».

Έτσι, υπό το ισχύον νομικό πλαίσιο, ο καθορισμός του μισθού του Α' (ανώτατου) βαθμού της Π.Ε. κατηγορίας, ως βασικού μισθού για το ειδικό επιστημονικό προσωπικό των Ανεξάρτητων Διοικητικών Αρχών (Α.Δ.Α.), της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς και της Επιτροπής Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων, στον οποίο προστίθενται και τα ποσά της οικογενειακής παροχής, του επιδόματος θέσης ευθύνης, της αμοιβής υπερωριακής εργασίας και της προσωπικής διαφοράς, εφόσον, βεβαίως, πληρούνται οι προϋποθέσεις κατα-

βολής τους, καθώς και η αυτοδίκαιη εξέλιξη σε μισθολογικά κλιμάκια ανά διετία, κρίθηκε ότι «δεν βρίσκονται σε προφανή αναντιστοιχία με τα λειτουργικά καθήκοντα και προσόντα του επίμαχου προσωπικού, γεγονός που θα έθετε σε κίνδυνο την ανεξαρτησία τόσο του προσωπικού αυτού» όσο και των ίδιων των Ανεξάρτητων Αρχών. Για τους λόγους αυτούς, οι θεσπιζόμενες «αποδοχές του ειδικού επιστημονικού προσωπικού (...), οι οποίες, υπερέχουν, γενικώς, έναντι των καθοριζόμενων με τις περί ενιαίου μισθολογίου διατάξεις του ν. 4024/2011 συνολικών αποδοχών των (εν ευρεία έννοια) δημοσίων υπαλλήλων, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι είναι προδήλως απρόσφορες σε σχέση με τα λειτουργικά καθήκοντα και τη σημασία της αποστολής των συγκεκριμένων επιστημόνων» [βλ. τις ανωτέρω αποφάσεις του ΣΤΕ (ΟΛ) 3404-6/2014].

Περαιτέρω, επισημαίνεται ότι δεν είναι εμφανής ούτε σαφώς αντιληπτός, στην Αιτιολογική Έκθεση που συνοδεύει το νομοσχέδιο, ο λόγος της διαφορετικής (δυσμενέστερης) μεταχείρισης του ειδικού επιστημονικού προσωπικού των Ανεξάρτητων Διοικητικών Αρχών (Α.Δ.Α.), της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, καθώς και της Επιτροπής Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων έναντι του ειδικού επιστημονικού προσωπικού του Συμβουλίου Οικονομικών Εμπειρογνομόνων (Σ.Ο.Ε.), των οποίων οι εν γένει αποδοχές, κατά την παρ. 4 του άρθρου 22 του προτεινόμενου νομοσχεδίου, καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών. Σημειώνεται ότι η αρχή της ισότητας, την οποία καθιερώνει το άρθρο 4 παρ. 1 του Συντάγματος, αποτελεί κανόνα δικαίου που επιβάλλει την ομοιόμορφη μεταχείριση προσώπων που τελούν υπό τις αυτές ή παρόμοιες συνθήκες. Για τον λόγο αυτό, οι προτεινόμενες ρυθμίσεις πρέπει να κινούνται μέσα στα όρια που διαγράφονται από τη συνταγματικώς κατοχυρωμένη αρχή της ισότητας, τα οποία δεν επιτρέπουν, ούτε την εκδήλως άνιση μεταχείριση, είτε με τη μορφή της εισαγωγής καθαρά χαριστικού μέτρου ή προνομίου μη συνδεομένου προς αξιολογικά κριτήρια είτε με τη μορφή της επιβολής αδικαιολόγητης επιβάρυνσης, ούτε την αυθαίρετη εξομοίωση διαφορετικών καταστάσεων ή την ενιαία μεταχείριση προσώπων που τελούν υπό διαφορετικές συνθήκες, βάσει όλως τυπικών ή συμπτωματικών ή άσχετων μεταξύ τους κριτηρίων [βλ., ενδεικτικώς, ΣΤΕ (ΟΛ)β 1286/2012, σκέψη 9, 2396/2004].

7. Επί του άρθρου 7 παρ. 1 περ. ιθ), σε συνδυασμό με το άρθρο 9 παρ. 10

Με την προς ψήφιση διάταξη του άρθρου 7 παρ. 1 περ. ιθ) ορίζεται ότι στις προτεινόμενες μισθολογικές ρυθμίσεις υπάγονται «και οι δικηγόροι που παρέχουν υπηρεσίες με σχέση πάγιας και περιοδικής έμμισθης εντολής στους φορείς που υπάγονται στις διατάξεις του παρόντος». Περαιτέρω, κατά τη

διάταξη της παρ. 10 του άρθρου 9 προβλέπεται ότι οι ανωτέρω κατατάσσονται στα προτεινόμενα μισθολογικά κλιμάκια της Π.Ε. κατηγορίας, αναλόγως προς το δικαστήριο στο οποίο είναι διορισμένοι, και ότι για αυτούς «δεν έχουν εφαρμογή οι διατάξεις του άρθρου 11», δηλαδή ο χρόνος και τρόπος μισθολογικής εξέλιξης που καθορίζονται με το προτεινόμενο νομοσχέδιο. Σχετικώς με τη μη εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 11 στους δικηγόρους που παρέχουν υπηρεσίες με σχέση πάγιας και περιοδικής έμμισθης εντολής, ισχύουν αναλογικώς οι ανωτέρω επισημάνσεις ως προς τη μεταχείριση προσώπων που τελούν υπό τις αυτές ή παρόμοιες συνθήκες. Επομένως, πρέπει, κατά τα ανωτέρω, να προβλεφθεί, τουλάχιστον για όσους δικηγόρους είναι διορισμένοι στον Άρειο Πάγο- δεδομένου ότι η κατάταξη σε επόμενα μισθολογικά κλιμάκια με τον ενδεχόμενο διορισμό τους σε ανώτερο δικαστήριο για τους διορισμένους σήμερα στο Πρωτοδικείο και στο Εφετείο συνιστά μορφή μισθολογικής εξέλιξης—, ότι έχουν εφαρμογή οι διατάξεις του άρθρου 11 παρ. 1β και, συνεπώς, μετά την κατάταξή τους στο 15 Μ.Κ. της Π.Ε. κατηγορίας, δύνανται να εξελίσσονται αναλόγως προς τα οριζόμενα στο εν λόγω άρθρο, μέχρι και το 19ο Μ.Κ. της Π.Ε. κατηγορίας.

8. Επί των άρθρων 9, 11 παρ. 4α και 26 παρ. 1

Με το άρθρο 9 επαναπροσδιορίζονται τα μισθολογικά κλιμάκια και το σύστημα μισθολογικής κατάταξης των υπαλλήλων. Περαιτέρω, στην παρ. 4α του άρθρου 11 προβλέπεται ότι, «[ω]ς προϋπηρεσία, που αναγνωρίζεται για την εξέλιξη των υπαλλήλων, που υπάγονται στις διατάξεις του παρόντος, στα μισθολογικά κλιμάκια του άρθρου 9 του παρόντος, λαμβάνεται η υπηρεσία που προσφέρεται σε φορείς της παρ. 1 του άρθρου 7 των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης με σχέση εξαρτημένης εργασίας δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου αορίστου ή ορισμένου χρόνου». Τέλος, στο άρθρο 26 παρ. 1 ορίζεται ότι, κατά την πρώτη εφαρμογή του παρόντος, «η μισθολογική κατάταξη των υπαλλήλων στα μισθολογικά κλιμάκια του άρθρου 9 πραγματοποιείται σύμφωνα με τα τυπικά τους προσόντα, τον χρόνο υπηρεσίας στον φορέα που υπηρετούν, καθώς και το χρόνο υπηρεσίας που έχει αναγνωριστεί από τον φορέα αυτόν, μέχρι και στις 31.12.2015».

Ως προς τον επαναπροσδιορισμό των μισθολογικών κλιμακίων και, εν γένει, του συστήματος μισθολογικής κατάταξης επισημαίνεται, κατ' αρχάς, πάγια νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας, κατά την οποία το Σύνταγμα «δεν προστατεύει την απλή προσδοκία διατηρήσεως σε ισχύ μιας συγκεκριμένης ρυθμίσεως ούτε κωλύει το νομοθέτη να μεταβάλει τη ρύθμιση αυτή για το μέλλον, όπως ρυθμίσεις σχετικές με τις προϋποθέσεις της υπηρεσιακής εξέλιξεως των υπαλλήλων στα πλαίσια αναδιοργανώσεως των δημο-

σίων υπηρεσιών και γενικότερα της Διοικήσεως (βλ. ΣτΕ [Ολ] 1715/1983, 2934/1993, 5116/1996, 3045/1997, 12/1999, 1092, 1530/2002, 2102/2004)».

Εξ άλλου, ως υπηρεσία για την κατάταξη και εξέλιξη των υπαλλήλων στα μισθολογικά κλιμάκια και για τον υπολογισμό των αποδοχών τους υπολογίζεται και η προϋπηρεσία η οποία έχει ληφθεί υπόψη, ως ουσιαστικό προσόν διορισμού των υπαλλήλων. Η εν λόγω προϋπηρεσία υπολογίζεται εφόσον έχει προβλεφθεί στη σχετική προκήρυξη ως απαραίτητο προσόν των υποψηφίων προς διορισμό υπαλλήλων και έχει αξιολογηθεί στη συνέχεια από το υπηρεσιακό συμβούλιο για την επιλογή των καταλληλοτέρων από αυτούς (βλ., ενδεικτικώς, ΣτΕ 1170/1999, ΕΔΔΔ, 2002, σελ. 384, ΣτΕ 1766/1999 ΕΔΔΔ 2002, σελ. 193, ΣτΕ 1793/2001, ΝοΒ 2002, σελ. 1368 [περιλ.], καθώς και Ευ. Βενιζέλο, Ο χρόνος άσκησης ελεύθερου επαγγέλματος και ο υπολογισμός του χρόνου υπηρεσίας των δημοσίων υπαλλήλων και των υπαλλήλων ν.π.δ.δ. κατά τον ν. 1505/1984, [Γνωμδ.], Αρμενόπουλος, 1988, σελ. 220).

Τέλος, σημειώνεται ότι, ενδεχομένως, θα έπρεπε, για λόγους ασφάλειας δικαίου, να αποσαφηνισθεί εάν η προϋπηρεσία σε φορείς της παρ. 1 του άρθρου 7 των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης με σχέση εξαρτημένης εργασίας δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου αορίστου ή ορισμένου χρόνου, η οποία αναγνωρίζεται για την εξέλιξη των υπαλλήλων στα μισθολογικά κλιμάκια του άρθρου 9 του νομοσχεδίου, πρέπει να έχει αναγνωρισθεί από τον φορέα που υπηρετούν, οπωσδήποτε μέχρι και την 31η.12.2015, ή δύναται να αναγνωρισθεί και μετά την εν λόγω ημερομηνία, οπότε δύναται να εκδοθεί, εκ νέου, από το αρμόδιο όργανο, πράξη επανακατάταξης του υπαλλήλου.

9. Επί του άρθρου 38

Με το προς ψήφιση άρθρο αφενός προστίθεται στις υφιστάμενες παραγράφους του άρθρου 23 του ν. 4310/2014 νέα παράγραφος 8Α, αφετέρου καταργείται η παρ. 3 του εν λόγω άρθρου. Η νομοτεχνική αρτιότητα θα επεβαλλε αναρίθμηση των παραγράφων του άρθρου 23 του ν. 4310/2014.

10. Επί του άρθρου 39

Κατά την Αιτιολογική Έκθεση (σελ. 19), με το προτεινόμενο άρθρο «διασαφηνίζεται η νομική φύση της ένστασης που δικαιούται να υποβάλει ο υποψήφιος δικαιούχος προγράμματος».

Έτσι, προτείνεται η αντικατάσταση της «ενδικοφανούς προσφυγής» κατά αποφάσεων της Επιτροπής Ενστάσεων, ενώπιον του Γενικού Γραμματέα Έρευνας και Τεχνολογίας, από «διοικητική προσφυγή».

Εν τούτοις, στον Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας (ΚΔιΔιαδ/ν. 2690/1999, άρθρο 25 παρ. 2), αντιδιαστέλλονται, εντός του γένους των «διοικητικών

προσφυγών», η «ενδικοφανής» και η «ειδική διοικητική προσφυγή». Ειδικότερα, «το διοικητικό όργανο, ανάλογα με την πρόβλεψη των σχετικών διατάξεων, είτε εξετάζει μόνο τη νομιμότητα της πράξης, οπότε και μπορεί να την ακυρώσει εν όλω ή εν μέρει ή να απορρίψει την προσφυγή (ειδική διοικητική προσφυγή), είτε εξετάζει τόσο τη νομιμότητα της πράξης όσο και την ουσία της υπόθεσης, οπότε και μπορεί να ακυρώσει εν όλω ή εν μέρει ή να τροποποιήσει την πράξη ή να απορρίψει την προσφυγή (ενδικοφανής προσφυγή)».

Κατά συνέπεια, και κατά νομική ακριβολογία, ο προτεινόμενος όρος «διοικητική προσφυγή» πρέπει να αντικατασταθεί από τον όρο «ειδική διοικητική προσφυγή», που δηλώνει το είδος της προβλεπόμενης «διοικητικής προσφυγής».

11. Επί του άρθρου 41

Με την προτεινόμενη διάταξη καθιερώνεται «μηχανισμός αυτόματης επιστροφής» (claw back) για τη νοσοκομειακή φαρμακευτική δαπάνη.

Συμφώνως προς πρόσφατη, συναφή, νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας [βλ., σχετικώς, τις ΣτΕ 2439-2445/2015, καθώς και Έκθεση της Επισημοτικής Υπηρεσίας της Βουλής της 18.11.2015 επί του Νοσχ «Επείγουσες ρυθμίσεις για την εφαρμογή της Συμφωνίας Δημοσιονομικών Στόχων και Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων και άλλες διατάξεις» (ν. 4346/2015)], με τις διατάξεις του άρθρου 11 του ν. 4052/2012 δεν θεσπίστηκε «φόρος ή κοινωνική εισφορά ως πόρος των φορέων κοινωνικής ασφάλισης (ΦΚΑ)», ούτε «καταργήθηκαν οι διατάξεις περί καθορισμού των τιμών των φαρμάκων και δεν υπεβλήθη περιορισμός, γενικώς, των απαιτήσεων από τις πωλήσεις των φαρμάκων», αλλά θεσπίστηκε ο μηχανισμός αυτόματης επιστροφής (claw back) «ως περιορισμός των χρηματικών απαιτήσεων των κατόχων αδείας κυκλοφορίας φαρμακευτικών προϊόντων (ΚΑΚ) κατά των ΦΚΑ από τις εξωνοσοκομειακές πωλήσεις φαρμάκων (συνταγογραφούμενων ιδιοσκευασμάτων) προς χρήση των ασφαλισμένων των ΦΚΑ, των οποίων (πωλήσεων) τη δαπάνη καλύπτουν ολικώς ή μερικώς οι ΦΚΑ».

Κατά τη νομολογία αυτή, «για την εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος, ιδίως δε για την αντιμετώπιση οξείας δημοσιονομικής κρίσεως, ο περιορισμός της δημόσιας δαπάνης, με αντίστοιχο περιορισμό χρηματικών απαιτήσεων που απορρέουν από τις εξωνοσοκομειακές πωλήσεις φαρμάκων με κάλυψη της δαπάνης (ολική ή μερική) από τους ΦΚΑ, είναι επιτρεπτός κατά το Σύνταγμα, εάν κατά την κρίση του νομοθέτη, που υπόκειται στον οριακό έλεγχο συνταγματικότητας του Συμβουλίου της Επικρατείας, αποτελεί αναγκαίο και πρόσφορο μέτρο. Ο εν λόγω περιορισμός χρηματικών απαιτήσε-

ων δεν αντιβαίνει στο Σύνταγμα και στο άρθρο 1 του ΠΠΠ της ΕΣΔΑ, το οποίο ορίζει ότι η περιουσία κάθε φυσικού ή νομικού προσώπου είναι σεβαστή, εάν τηρείται και η αρχή της δίκαιης ισορροπίας μεταξύ του γενικού συμφέροντος που αφορά το κοινωνικό σύνολο και των αξιώσεων για την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων του ατόμου» [βλ. σχετικώς με το άρθρο 1 του ΠΠΠ της ΕΣΔΑ, ΕΔΔΑ James και λοιποί κατά Ηνωμένου Βασιλείου, απόφαση της 21.2.1986]. Επομένως, συμφώνως προς το Συμβούλιο της Επικρατείας, εναπόκειται στον ακυρωτικό δικαστή να διαπιστώσει εάν η επιβάρυνση φαρμακευτικών εταιρειών ή κατόχων άδειας αγοράς από την επέκταση του μηχανισμού αυτόματης επιστροφής» (claw back) στην ενδοοικομειακή φαρμακευτική δαπάνη είναι απρόσφορη ή μη αναγκαία ή υπέρμετρη, ώστε να κριθεί αντίθετη προς το Σύνταγμα και το άρθρο 1 του ΠΠΠ της ΕΣΔΑ.

Σε κάθε περίπτωση, κατά το ΣΤΕ, ο μηχανισμός αυτόματης επιστροφής (claw back) «δεν αντιβαίνει στα άρθρα 34, 49 της Συνθ. ΛΕΕ και στις διατάξεις της Οδηγίας 89/105/ΕΟΚ του Συμβουλίου 'σχετικά με την κάλυψη των μέτρων που ρυθμίζουν τον καθορισμό των τιμών των φαρμάκων για ανθρώπινη χρήση και την κάλυψη του κόστους των στα πλαίσια των εθνικών ασφαλιστικών συστημάτων υγείας' (ΕΕ L 40). Τούτο, διότι δεν υφίσταται εναρμόνιση, σε κοινοτικό επίπεδο, ως προς τις προϋποθέσεις των παροχών κοινωνικής ασφάλισης (βλ., μεταξύ άλλων, ΔΕΚ C-245/03, απόφαση της 20.1.2005, Merck, Sharp & Dohme κατά Βελγίου, σκ. 28), επομένως και ως προς το ύψος του σχετικού δημοσιονομικού κόστους. Ως εκ τούτου, το δικαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν αποκλείει να τίθενται περιορισμοί στη δημόσια φαρμακευτική δαπάνη, να γίνονται εκπτώσεις κατά τις πωλήσεις, ειδικώς, των φαρμακευτικών ιδιοσκευασμάτων με κάλυψη της σχετικής δαπάνης από ΦΚΑ ή να περιορίζονται κατ' άλλο τρόπο οι σχετικές κατά των ΦΚΑ χρηματικές απαιτήσεις των επιχειρήσεων» (βλ., σχετικώς, την προαναφερθείσα πρόσφατη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας, ΣΤΕ 2439-2445/2015).

12. Επί των άρθρων 43 και 44

Με το προτεινόμενο άρθρο 43 φέρεται προς κύρωση η από 9.12.2015 Συμφωνία Τροποποίησης Διατάξεων (εφεξής, Συμφωνία) της Σύμβασης Παραχώρησης του Έργου της Μελέτης, Κατασκευής, Χρηματοδότησης, Λειτουργίας, Συντήρησης και Εκμετάλλευσης του Αυτοκινητοδρόμου «Κόρινθος - Τρίπολη - Καλαμάτα και Κλάδος Λεύκτρο – Σπάρτη», η οποία είχε κυρωθεί με τον ν. 3559/2007 (εφεξής, Σύμβαση Παραχώρησης).

Η Συμφωνία υπογράφηκε μεταξύ αφενός του Ελληνικού Δημοσίου, εκ-

προσωπούμενου από τον Υπουργό Υποδομών, Μεταφορών, και Δικτύων, και αφετέρου α) της ανώνυμης εταιρίας με την επωνυμία «ΜΟΡΕΑΣ Ανώνυμη Εταιρεία Παραχώρησης του Αυτοκινητόδρομου Κόρινθος - Τρίπολη - Καλαμάτα και Κλάδος Λεύκτρο – Σπάρτη» και τον διακριτικό τίτλο «ΜΟΡΕΑΣ Α.Ε.» ως παραχωρησιούχου, και β) των ανώνυμων εταιρειών «ΑΚΤΩΡ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΕΙΣ Α.Ε.», «J & P ΑΒΑΞ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΡΓΟΛΗΠΤΙΚΗ – ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ – ΕΜΠΟΡΙΚΗ – ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ – ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΩΝ ΥΛΙΚΩΝ ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ», και «ΙΝΤΡΑΚΟΜ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ» ως αρχικών μετόχων του Παραχωρησιούχου.

Σκοπός της ανωτέρω Συμφωνίας είναι «η τροποποίηση συγκεκριμένων όρων της Σύμβασης Παραχώρησης προς αποκατάσταση της οικονομικής ισορροπίας της, η οποία έχει ιδιαιτέρως διαταραχθεί από την οικονομική και δημοσιονομική κρίση των τελευταίων 4 ετών και η οποία ήταν αδύνατο να προβλεφθεί κατά το χρόνο σύναψης της Σύμβασης. Η κρίση αυτή επέδρασε και επιδρά επί των θεμελιωδών παραδοχών και στοιχείων τα οποία εύλογα οι Συμβαλλόμενοι είχαν λάβει ως βάση, κατά τον προγραμματισμό, δημοπράτηση και σύναψη της Σύμβασης Παραχώρησης» (άρθρο 4 παρ. 1 της Συμφωνίας). «[Η] επεληθούσα σοβαρή διατάραξη της Ελληνικής οικονομίας συνιστά Γεγονός Ανωτέρας Βίας και μάλιστα παρατεταμένο, κατά την έννοια των οικείων όρων της Σύμβασης, εν όψει του ότι η διάρκειά του υπερβαίνει κατά πολύ τα όρια που θέτει η Σύμβαση, καθόσον ήδη διαρκεί πέραν της τετραετίας» (άρθρο 4.3 της Συμφωνίας). Σημειωτέον ότι κατά την Αιτιολογική Έκθεση και το προοίμιο του προσαρτώμενου παραρτήματος Α', έχει διενεργηθεί τόσο προσυμβατικός έλεγχος από το αρμόδιο κλιμάκιο του Ελεγκτικού Συνεδρίου όσο και έλεγχος συμβατότητας με την εσωτερική αγορά από τις αρμόδιες διευθύνσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, μετά από κοινοποίηση της Συμφωνίας ως σχεδίου μέτρου κρατικής ενίσχυσης, το σύνολο, δε, των τροποποιήσεων της Σύμβασης Παραχώρησης έχει εγκριθεί από τους Δανειστές του Έργου (άρθρο 4 παρ. 3 της Συμφωνίας). Η έναρξη ισχύος των τροποποιήσεων που επιφέρει η Συμφωνία τελεί υπό την αίρεση της εκπλήρωσης σωρευτικώς δύο προϋποθέσεων, την κύρωση της Συμφωνίας από τη Βουλή και τη δημοσίευση του σχετικού κυρωτικού νόμου στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, και την έγγραφη βεβαίωση των Δανειστών περί ικανοποίησης από τον παραχωρησιούχο όλων των αιρέσεων, όρων και προϋποθέσεων για την εκταμίευση ποσών δυνάμει των καθορισμένων δανειακών συμβάσεων (άρθρο 8 της Συμφωνίας). Μεταξύ των κυριότερων όρων της Συμφωνίας περιλαμβάνεται η εξυπηρέτηση των δανείων του έργου από το Δημόσιο μέσω της καταβολής Πρόσθετης Επιδότησης Λειτουργίας, η καταβολή από τους αρχικούς μετόχους Πρόσθετης Δεσμευτικής Επένδυσης προς τον πα-

ραχωρησιούχο (άρθρο 5 της Συμφωνίας), η παράταση της διάρκειας Περιόδου Μελετών – Κατασκευών για την εκτέλεση και ολοκλήρωση των κατασκευών της περιόδου, και η παράταση της αποκλειστικής τμηματικής προθεσμίας για την ολοκλήρωση των κατασκευών στο τμήμα Τσακώνα – Καλαμάτα (άρθρο 11 παρ. 3 της Συμφωνίας).

Σημειώνεται ότι, κατά τη διατύπωση του προς ψήφιση άρθρου, «[τ]ο κείμενο της Συμφωνίας Τροποποίησης προσαρτάται ως Παράρτημα Α΄ του παρόντος νόμου και αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του παρόντος άρθρου». Δεδομένου, όμως, ότι από το κατατεθέν κείμενο της συμφωνίας, το οποίο προσαρτάται στο παρόν, ως Παράρτημα Α΄ μετά των Προσαρτημάτων του, ελλείπουν ορισμένα στοιχεία, όπως η ημερομηνία υπογραφής και οι υπογραφές των συμβαλλομένων, χρήζουν δε διόρθωσης τα στοιχεία του εκπροσώπου του Ελληνικού Δημοσίου, αυτό αποτελεί, μάλλον, σχέδιο συμφωνίας.

Με το προτεινόμενο άρθρο 44 φέρεται προς κύρωση η από 19.12.2013 Συμφωνία Τροποποίησης Διατάξεων της από 28.11.2013 Συμφωνίας Τροποποίησης Διατάξεων της Σύμβασης Παραχώρησης του Έργου της Μελέτης, Κατασκευής, Χρηματοδότησης, Λειτουργίας, Συντήρησης και Εκμετάλλευσης του Αυτοκινητοδρόμου Κεντρικής Ελλάδος (Ε65), η οποία είχε κυρωθεί με τον ν. 3597/2007.

Η ως άνω Σύμβαση Παραχώρησης είχε τροποποιηθεί με την από 28.11.2013 «Συμφωνία Τροποποίησης Διατάξεων της Σύμβασης Παραχώρησης [πλην των Προσαρτημάτων της] σύμφωνα με τα άρθρα 37.1 και 37.2 της από 31 Μαΐου 2007 Σύμβασης Παραχώρησης όπως αυτή κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 3597/2007 “Κύρωση Σύμβασης Παραχώρησης του Έργου της Μελέτης, Κατασκευής, Χρηματοδότησης, Λειτουργίας, Συντήρησης και Εκμετάλλευσης του Αυτοκινητόδρομου Κεντρικής Ελλάδος και ρύθμιση συναφών θεμάτων” (Α΄ 168/25.7.2007)», η οποία κυρώθηκε με το άρθρο δεύτερο του ν. 4219/2013 (εφεξής, Συμφωνία Τροποποίησης). Η Συμφωνία Τροποποίησης υπογράφηκε στην Αθήνα μεταξύ αφενός του Ελληνικού Δημοσίου και αφετέρου: α) της ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία «Αυτοκινητόδρομος Κεντρικής Ελλάδας Ανώνυμη Εταιρία Παραχώρησης», και β) των Μετόχων της ανωτέρω ανώνυμης εταιρείας (1) ανώνυμης εταιρείας υπό την επωνυμία «CINTRA CONCESSIONES DE INFRAESTRUCTURAS DE TRANSPORTE S.A.», (2) ανώνυμης εταιρείας υπό την επωνυμία «ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ ΑΚΙΝΗΤΩΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ», (3) ανώνυμης εταιρείας υπό την επωνυμία «IRIDIUM CONCESIONES DE INFRAESTRUCTURAS S.A.», (4) ανώνυμης εταιρείας υπό την επωνυμία «DRAGADOS S.A.».

Σκοπός της τροποποίησης ήταν «η τροποποίηση συγκεκριμένων όρων της Σύμβασης Παραχώρησης προς αποκατάσταση της συμβατικής και οικονομι-

κής ισορροπίας της, η οποία έχει ιδιαίτερος διαταραχθεί από την οικονομική και δημοσιονομική κρίση των τελευταίων 4 ετών, η οποία επέδρασε και εξακολουθεί να επιδρά επί των θεμελιωδών παραδοχών και στοιχείων τα οποία εύλογα οι Συμβαλλόμενοι είχαν λάβει ως βάση, κατά τον προγραμματισμό, δημοπράτηση και σύναψη της Σύμβασης Παραχώρησης» (άρθρο 4 παρ. 1 της Συμφωνίας).

Η Συμφωνία Τροποποίησης τροποποιήθηκε από τη φερόμενη προς κύρωση Συμφωνία Τροποποίησης, η οποία υπογράφηκε στην Αθήνα στις 19.12.2013 μεταξύ αφενός του Ελληνικού Δημοσίου, εκπροσωπούμενου από τον Υπουργό Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων, και αφετέρου α) της ανώνυμης εταιρίας με την επωνυμία «ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΔΡΟΜΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗΣ» και τον διακριτικό τίτλο «ΟΔΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ Α.Ε.» ως Παραχωρησιούχου, και β) των ανώνυμων εταιριών «CINTRA CONCESSIONES DE INFRAESTRUCTURAS DE TRANSPORTE S.A.», «ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ ΑΚΙΝΗΤΩΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ», «IRIDIUM CONCESSIONES DE INFRAESTRUCTURAS S.A.», «DRAGADOS S.A.» ως αρχικών μετόχων του Παραχωρησιούχου.

Σκοπός της τελευταίας Συμφωνίας Τροποποίησης είναι ο περιορισμός της Ονομαστικής Απόδοσης Δεσμευτικής Επένδυσης Χρηματοοικονομικού Μοντέλου που απαιτείται για τη διατήρηση των εσόδων του Δημοσίου από την εκμετάλλευση του έργου στο αρχικό επίπεδο των αρχικών προβλέψεων, όπως προέκυψε από τη Διαδικασία Αναδιάρθρωσης Συμβάσεων Αντιστάθμισης Κινδύνου Επιτοκίου (άρθρο 2 της εν λόγω Συμφωνίας Τροποποίησης). Κατά την Αιτιολογική Έκθεση έχει διενεργηθεί προσυμβατικός έλεγχος από το αρμόδιο κλιμάκιο του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Η έναρξη ισχύος των τροποποιήσεων που επιφέρει η προκειμένη Συμφωνία Τροποποίησης τελεί υπό την αίρεση της δημοσίευσης του σχετικού κυρωτικού νόμου στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (άρθρο 5 αυτής).

Σχετικώς σημειώνεται ότι η νομοθετική κύρωση της σύμβασης είναι συνήθης πρακτική και κρίνεται αναγκαία όταν η σύμβαση καταρτίσθηκε με διαδικασία διαφορετική από εκείνη που προβλέπουν οι γενικές ή ειδικές διατάξεις, ή περιέχει όρους που δεσμεύουν τρίτους (μη συμβαλλομένους) ή όρους που αντίκεινται στην ισχύουσα νομοθεσία, όπως και ειδικές φορολογικές ρυθμίσεις ή ρυθμίσεις για την επίλυση των διαφορών που ανακύπτουν από την εκτέλεση και λύση της σύμβασης με διαιτησία. Στις ανωτέρω περιπτώσεις η σύμβαση καταρτίζεται με ιδιωτικό έγγραφο, η ισχύς της όμως εξαρτάται από την κύρωσή της με νομοθετική πράξη, μετά την οποία και μόνο παράγει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που ιδρύει (βλ. Ε. Σπηλιωτόπουλο, Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου, Αθήνα - Κομοτηνή, 2011, 198 και ΣτΕ 4025/1988, συμφώνως προς την οποία αν η σύμβαση δεν έχει κυρωθεί με

νόμο, οι όροι της δεν δύνανται να υπερισχύσουν διατάξεων της νομοθεσίας). Όπως, μάλιστα, γίνεται δεκτό και έχει επισημανθεί και σε παλαιότερες εκθέσεις της Επιστημονικής Υπηρεσίας (βλ., ενδεικτικώς, την από 31.7.2007 Έκθεση της Επιστημονικής Υπηρεσίας της Βουλής, ν. 3605/2007), όταν κυρούται σύμβαση με νομοθετική πράξη, οι σχετικές με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των συμβαλλομένων ρήτρες της διατηρούν τον συμβατικό τους χαρακτήρα. Αντιθέτως, οι όροι της που αποκλίνουν από τις ισχύουσες διατάξεις ή θέτουν απρόσωπους κανόνες που δεσμεύουν τρίτους, έχουν τη φύση νομοθετικής διάταξης, και οι εκδιδόμενες βάσει αυτών διοικητικές πράξεις δύνανται να προσβάλλονται ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Αθήνα, 14 Δεκεμβρίου 2015

Οι εισηγητές
Δημήτρης Κανελλόπουλος
Προϊστάμενος του Τμήματος Διεθνών και Αμυντικών Μελετών
Ανδρέας Κούνδουρος
Προϊστάμενος του Τμήματος Ευρωπαϊκών Μελετών
Γεωργία Μακροπούλου
Γεώργιος Φωτόπουλος
Ειδικοί Επιστημονικοί Συνεργάτες

Ο Προϊστάμενος του Α΄ Τμήματος
Νομοτεχνικής Επεξεργασίας
Ξενοφών Παπαρρηγόπουλος
Αν. Καθηγητής του Πανεπιστημίου
Πελοποννήσου

Ο Προϊστάμενος της Β΄ Διεύθυνσης
Επιστημονικών Μελετών
Αστέρης Πλιάκος
Καθηγητής του Οικονομικού
Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου
Κώστας Μαυριάς
Ομότιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών

